
VERSLAG VAN DE SECRETARIS VAN DE LINSCHOTEN-VEREENIGING OVER HET JAAR 2013

Gevolggevend aan het bepaalde in artikel 10 van de statuten brengt de secretaris van de Vereniging verslag uit “omtrent de toestand en de verrichtingen van de Vereniging in het afgelopen kalenderjaar”.

Samenstelling bestuur

Eind 2013 werd het bestuur van de Vereniging gevormd door dr. Anita van Dissel, voorzitter, drs. Pieter Jan Klapwijk, secretaris, drs. Andy Cobben, penningmeester, dr. Hans Bonke, drs. Stefan Deconinck, dr. Michiel van Groesen, drs. Andrea Kieskamp en prof. dr. Michael Limberger, leden. Begin 2013 werd het bestuur uitgebreid met de Amsterdamse historicus Michiel van Groesen, bij veel leden bekend van zijn lezing tijdens het jubileumsymposium van de Vereniging in november 2008. Zijn benoeming werd tijdens de ledenvergadering van de Vereniging op 8 juni 2013 bekrachtigd. Statutair aftredend secretaris Pieter Jan Klapwijk werd bij die gelegenheid met algemene stemmen herbenoemd voor een nieuwe termijn.

Ledenbijeenkomsten

De honderdvijfde ledenvergadering van de Linschoten-Vereeniging vond op 8 juni plaats in Museumwerf 't Kromhout te Amsterdam. De historicus drs. Dirk J. Tang, gastconservator voor de slavernijtentoonstelling in Het Scheepvaartmuseum Amsterdam en auteur van het medio 2013 te verschijnen boek *Slavernij, een geschiedenis*, hield een voordracht over Jan Huygen van Linschoten en slavernij. Vervolgens werd de Linschotenpenning 2013 uitgereikt aan mevrouw dr. Marijke Barend-van Haften, tot april 2006 als universitair docent verbonden aan de leerstoelgroep Historische Nederlandse Letterkunde van de Universiteit van Amsterdam. Na afloop was er gelegenheid voor de leden om de museumwerf te bezichtigen. Ruim zestig personen woonden de vergadering bij.

Voor de tweede keer in drie jaar tijd werd het nieuwe deel uit de reeks Werken van de Linschoten-Vereeniging in Rotterdam gepresenteerd. Na marineofficier Henricus Nijgh, hoofdpersoon in deel 109, was het ditmaal de beurt aan Cornelis Cornelisz. Matelief (circa 1570-1632) aan wiens belevenissen in de Oost deel 112 was gewijd. *Machtsstrijd om Malakka. De reis van VOC-admiraal Cornelis Cornelisz. Matelief naar Oost-Azië, 1605-1608* werd bezorgd en ingeleid door oud-Linschoten-voorzitter drs. Leo M. Akveld, die het jaarnale van Mateliefs reis voor een breder publiek toegankelijk maakte en hiermee een vele decennia geleden aan zijn oude leermeester gedane belofte inlost. Cornelis Cornelisz. Matelief was afkomstig uit een vooraanstaande Rotterdamse familie van handelaren en speelde een belangrijke rol in de oprichting en latere activiteiten van de Kamer Rotterdam van de Vereenigde Oostindische Compagnie. Zijn – enige – reis voor de VOC begon in 1605 en had een tweeledig doel: schade toebrengen aan de Spaanse en Portugese belangen in de Oost – een ver vooruitgeschoven front tijdens de Tachtigjarige Oorlog – en vaste voet aan de grond krijgen in de lucratieve specerijenhandel vanuit de Molukken.

De presentatie vond plaats op 16 november in het Verolmepaviljoen van het Havenmuseum, dat met bijna honderd belangstellenden goed gevuld was. Na een uitvoerige schets door de bezorger van de wordingsgeschiedenis van het boek werd het eerste exemplaar van *Machtsstrijd om Malakka* overhandigd aan mevrouw Jeanette Baljeu, wethouder Havenzaken van de gemeente Rotterdam. In haar dankwoord trok mevrouw Baljeu parallellen tussen de zeventiende-eeuwse Rotterdamse notabelen en hun begin 21ste-eeuwse opvolgers binnen het openbaar bestuur. Waar het in Mateliefs tijd algemeen geaccepteerd was dat algemeen belang en eigenbelang hand in hand gingen moeten de bestuurders heden ten dage striktere morele en zakelijke grenzen in het oog houden. Van alle tijden is echter de Rotterdamse te noemen mentaliteit om het avontuur aan te gaan en zich niet door tegenslagen te laten weerhouden.

Na de presentatie van *Machtsstrijd om Malakka* ging de Amsterdamse historicus dr. Herman Ketting dieper in op de leef- en werkomstandigheden aan boord van de VOC-schepen: een microkosmos waarin enerzijds sprake was van onderlinge afhankelijkheid om te overleven en anderzijds van een ware *survival of the fittest*. Het leven aan boord was hard, de zeden waren ruw en de kans om de reis niet te overleven was allerminst denkbeeldig.

De publicatie van *Machtsstrijd om Malakka* – het op één na omvangrijkste Linschotendeel tot nu toe – werd financieel ondersteund door de M.O.A.C. Gravin van Bylandt Stichting uit Den Haag, de G.Ph. Verhagenstichting te Rotterdam, de J.E. Jurriaanse Stichting, de Johannes Stichting te Wassenaar, het Vaderlandsch Fonds ter Aanmoediging van 's Lands Zeedienst en een ondersteuner die anoniem wenste te blijven. Ter gelegenheid van de presentatie stelde het Maritiem Museum Rotterdam het originele manuscript ten toon. Daarnaast stelde het museum belangeloos diverse illustraties voor de publicatie beschikbaar.

Overige activiteiten

De “maritieme koepel”, die de onderlinge afstemming van activiteiten tussen maritieme organisaties moet bevorderen, is in 2013 officieel van start gegaan. De voorzitter van de Linschoten-Vereeniging heeft zitting in de organiserende groep. Inmiddels hebben enkele bijeenkomsten plaatsgevonden waarin met de beoogde deelnemers nader is gesproken over hun plannen en initiatieven. In de loop van 2014 zullen de activiteiten van de koepel verder worden uitgebouwd.

De contacten met zusterinstellingen werden ook buiten de zogenoemde “maritieme koepel” gestaag uitgebreid. Namens het bestuur woonde dr. H. Bonke de voor- en najaarsbijeenkomsten van de Stichting Nederlandse Kaap Hoorn-Vaarders bij. Bestuurslid Andrea Kieskamp heeft diverse malen met het Huygens Instituut voor Nederlandse Geschiedenis overlegd over de ontwikkelingen op het gebied van de editiewetenschap. Met dit instituut was in 2012 nauw samengewerkt voor de presentatie van de Linschoten-Vereeniging tijdens het IMEHA-congres in Gent. Ook de contacten met de Van Riebeeck Society in Zuid-Afrika werden door mevrouw Kieskamp nauwer aangehaald.

De voorzitter nam in het verslagjaar de functie van *liaisons officer* met de Hakluyt Society over van oud-Linschotenvoorzitter Leo Akveld, die de afgelopen vijf jaar deze rol heeft vervuld.

Op 19 november 2013 nam de voorzitter in de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag het vijfde en laatste deel van het *Sailing letters Journaal* in ontvangst. Met de publicatie van dit deel werd het Sailing Letters-project officieel afgesloten. In het kader van dit project is de afgelopen jaren een begin gemaakt met de ontsluiting en publicatie van 17de- en 18de-eeuwse brieven, scheepsjournalen, vrachtbrieven en andere schriftelijke bronnen van zeelieden, die door Engelse schepen aan boord van Nederlandse schepen waren buitgemaakt en die zich nu in de Britse National Archives bevinden. Het project zal worden opgevolgd door het Prize papers-project, waarbij ook andere documenten en schriftelijke bronnen uit andere landen in het onderzoek zullen worden betrokken.

In het verslagjaar is door de penningmeester diverse malen met de Walburg Pers overleg gevoerd over de periodieke hernieuwing van het uitgeverscontract. De van beide zijden hierin geïnvesteerde tijd en moeite hebben geresulteerd in een op vele punten geactualiseerde overeenkomst, die naar verwachting één dezer dagen zal kunnen worden geformaliseerd.

De al langere tijd gekoesterde plannen voor een verenigingsfolder zijn in het verslagjaar verder geconcretiseerd. Een concepttekst is inmiddels gereed en naar verwachting zal de folder in de loop van 2014 in samenwerking met de Walburg Pers worden uitgebracht.

Website*)

Het aantal bezoeken van de website lag in 2013 met 5.164 bezoeken wat lager dan in 2012, toen 5.583 geïnteresseerden de site wisten te vinden. Verhoudingsgewijs waren er wel meer vaste bezoekers, die dus herhaaldelijk naar de website terugkeerden.

Bijna 80% van de bezoekers kwam uit Nederland. De top drie van vorig jaar – Amsterdam, Dokkum en Den Haag – bleef ongewijzigd, met respectievelijk 10,9%, 5,75% en 3,7% van het aantal sitebezoeken. Buiten Nederland wordt de site het meest bekeken in België, Groot-Brittannië, Duitsland en de Verenigde Staten.

Tien procent van de bezoekers gebruikte in 2013 een *tablet* of een mobieltje om de site te raadplegen, waarmee de stijgende trend van de afgelopen jaren op dit gebied zich nog duidelijker aftekent. De verenigingssite is echter nog niet echt gebruiksvriendelijk voor deze apparaten; het is dus wel zeker de moeite om daar meer aandacht aan te besteden bij de vormgeving van een nieuwe site. Bestuurslid en *webmaster* Stefan Deconinck werkt gestaag aan de ontwikkeling daarvan. Daarbij gaat het niet alleen om een nieuwe vormgeving of een nieuwe technische infrastructuur, maar wordt ook aandacht besteed aan de inhoud. Zo is ook in het overzicht van de werken inmiddels een deel van titels van een korte samenvatting voorzien.

De meeste bezoekers die niet rechtstreeks bij de verenigingssite terecht komen, vinden die via Google of Wikipedia. Andere sites die naar de verenigingssite verwijzen, zijn onder meer het VOC-kenniscentrum en de Hakluyt Society.

*) met dank aan bestuurslid en *webmaster* Stefan Deconinck voor de cijfers

Ledental

Het ledental van de vereniging is in 2013 nagenoeg gelijk gebleven. Het verslagjaar werd begonnen met 553 leden; op 1 januari 2014 stond de teller op 547. Met zes leden minder dan waarmee het verslagjaar werd begonnen, is de daling in 2013 aanmerkelijk geringer dan in 2012, toen uiteindelijk van 21 leden afscheid moest worden genomen.

Het ledental was bij afsluiting van het verslagjaar opgebouwd uit 477 particuliere leden, waarvan 31 woonachtig in het buitenland, 66 instellingsleden, waarvan 16 buitenlandse, en 4 honoraire leden. Ondanks de licht dalende tendens in ledental wordt de toekomst van de vereniging door het bestuur onverminderd met optimisme tegemoet gezien. De vereniging kan blijven bogen op een trouwe ledenschaar en een gezonde financiële basis en de publicatieportefeuille voor de komende jaren is goed gevuld met een aantal veelbelovende publicaties. De voorzitter kan medio 2014 dan ook vol vertrouwen de voorzittershamer overdragen aan haar opvolger.

Rotterdam / Enschede, juni 2014

Pieter Jan Klapwijk, secretaris